

МИКАЕЛЕ РЭШИД

WƏDƏ

АЙАСТАН"

МИКАЕЛЕ РՅՏԻԸ

ՄԵՂԸ

**FONDS
K. BÉDIR KHAN**

ՆՈՏԻՐԵՏԱ «ԻԱՅԱՏԱՆ»
ԵՐԵՎԱՆ, 1966

Միքայելե Ռաշիդ
Փամանակ
(**ԲՐԴԵՐԵԳ**)
«Հայաստան» հրատարակչություն
Երևան, 1966

Микаэле Рашид
Время
(на курдском языке)
Издательство „Айастан“
Ереван, 1966

WӨДӨ

ДЬЛО

Мын хэвнэк ди—эмьр буйэ эдьли,
Һатын сери бэхт-мьразе һэр дьли,
Дьһиа буйэ гольстана хэмьли.

Ле тө, дьло, һеса нэбэ, һе зуйэ,
Эw гышк, чь кө мын дит, тәне хэвн буйэ,
Хэвн жи мина эwра һатйэ у чуйэ.

Дьһиаеда һэла һэнэ щэнг у қал,
Һэла дьгрин гэлэк к'өлфэт, гэлэк зар,
Һэла һэнэ мэрве бе кал у бе мал.

Һэла чьқас негр у эрэб, к'орде жар
Дьпәрьтын, дькын һэвар, зарэ-зар
Дэсти зөлме дь нав кале тэнгэзар.

Дьло, чьqас дьле тэмьз у нэлал
Дьнйаеда ньна дькьн щэнг у qал
Бона эмре аза, сэрбэст у дэлал.

Жь wэлате хwэйи аза, бэхтэwар
Тө жи бой wан бьбэ нэвал, комэкдар,
Та бой гьшка бе рожа нур, азадар.

1963

ЧЭМ ДЬКЪШЭ

Чэм дькъшэ бь лэз у бэз,
Дорбэре ви гышк баг у рэз,
Мьн сѳалкър жь чэме лэз:

— Чьма лэзи, чь дьбэзи,
Кѳ дьбэзи, чь дьхвэзи?
Ща тѳ бежэ, чэме эзиз.

Чэм дькъшэ у пел дьдэ,
Бэза хвэда чьqас рьндэ,
Эw дькъшэ, хэбэрдьдэ:

— Эз дьтьрсьм бьсэкьньм,
Эз дьтьрсьм бьсэqрьм,
Эз нахвэзьм гэни бьбьм.

Эз дьхвэзьм к'аре биньм,
Эз тем—баг у зэви шиньн,
Лил, щьмщьмэ бой мьн ниньн.

Чэм дыкышэ бь лэз у бэз,
Дорбэре ви гышк баг у рэз,
Дора мьнэ, чь бежым эз?

Эз дьхвэзым өса бьжим,
Бь эмрэки өса тьжи,
Чава дьжи эв чэме жир.

Бой мьн эмре неса, батал
Ве мьрьнбэ, дэрба хэдар,
Ль ве дэwра мэ алтъндар.

* * *

Ишэв сэр бажер баран дьбарэ,
Дьбэ нэтани сьбе бьбарэ.
У баран ишэв, чава кэвани,
Нэр дэра дьшо содад у хани,
Дьшо у дьбэ қьрежа мэна,
Кё зьвьстане топ буйэ дьна.

Бьла дьнеда ль нэму шара
Баранэкэ гөр у хвэш бьбарэ,
Бьбарэ, бьшо шан қайде қьреж,
Кё бунэ хэта бь қөрне дьреж,
Сөр—зьвьстане жь дьне ньлдэ,
Шэки нэр дэра бьнар гөлвэдэ.

Пэй баранера нэша чь хвэшэ!

1964

ЧЬМА

Кэму вэлата у кэму дэма
Зар пьрса дьдън, дьбежън: «чьма?»
Кѳ чьма һайэ, чьма Wa нинэ,
Һэр пьрсэк хвэра шаба хвэ тинэ.

Эм мэзын дьбън у бэрэ-бэрэ
Эw пьрса «чьма» бир дькьн гэлэ,
Qэй бежи шэрмэ ве пьрсе бьдън,
Дьбежън:—эw пьрс тэне зар дьдън.

Дьнеда һэла һэнэ дэw у шэр,
Һэла һе гэлэк һэнэ кѳл у жэр,
Һэла һе мэръв һэвдѳ фэм накьн,
Жэр у мэр дькьн эмре хвэйи кьн.

Жь һэв напьрсън:—кэра лазьмэ,
Чьма ѳсанэ у чь дьхазьн?
Дьбежън:—qэйде дьне ѳсанэ,
Ле чьма? ниве дьне ньзанэ.

Нәму wәлата у нәму дәма
Заро дьпърсьн «чьма» у «чьма»,
Дьпърсьн, шаба пьрсе дьгәрьн.
Кө гавәке жи әw пешда һәрьн.

Хwэзыл ль дьне ве пьрса аqьл
Мәрв бьднә һәв у һәвдө сәһкьн,
У һәвдө фәмкьн у бьбьнә к'өлм
Сәр дьһйа нәһәq, кө к'окбьрбә зөлм.

МЕШЭДА

Эз чумэ меше хеньк у пьрсн,
Мешэ хэбэрда у жь мьн пьрсн:
— Кэрэмкэ, лао, хwэра бьгэрэ,
Бежэ, дьнеда чь дэw у шэрэ?
Диса гөрина топа эз дьбнем,
Эw топ чь дьбен?
Ах, диса шэрэ дьнйа сотида?
Диса мэрьва дькөжьн ида?
Дьнйа чь динэ,
Гэло бэс нинэ?
Вьра жи, лао, шэр бу wэхтэки,
Чьqас зэлули, чьqас нэпаки
Дьжмьна хwэра анин ван дэра,
Төе не бьбини бьрине дара.
Ле чьqас мэрьв вьр qьрбун бе суц,
Дэwса хwэлие бэлг сэр wan бун qуч.
Гэло бэс нинэ wеранбун, мьрьн,
У чьма мэрьв qьрка хэв дьгьрьн?
Меше мьн эзиз, хал-кэwал хайэ:
Мэрьв хэла не дьжмьне хwэйэ.

1965

БИРОСИМА

Жь ши чахи бист сал дэрбаз бунэ,
Гэлэк навине хwэш дэрбаз бунэ,
Ле эw дэрба гьран,
Ле эw дэрба хэдар,
Wэки бист сал бэре гйһандьн мьн,
Нэта нһа жи дькөжэ.

1965

НӘРКЕ ДӘСТЕ МЫНДАБӘ

Нәрке әw шөхөл дәсте мындабә,
Дәст наләрзә у дьл рәкм набә,
Әзе ван гышка, к'е шер дьхwэзын,
Ньлдьм у бькьм фьрнде мэзын,
Бьфьрьм әзман у дәwса бомба
Жорда бавежьм щэлата, зорба,
Е бәр һесьре зарконга кәр бун,
Ча гөре бьрчи, ча гөре дәвхун,
К'е кө дәрд-көле дайке дьнйәе
Бой хwә кьрьбун канинга шае
У бой кижана хуна мәрва
Дьбу мал у зер рожа у шәва.

У нәрке әw йәк дәсте мындабә,
Дәст наләрзә у дьл рәкм набә,
Әзе ван гышка, к'е шер дьхwэзын,
Бькьм богаза топе пьрмэзын
У пе ван топа агьркьм бе зар,

Агьркьм эзмин у космоса сар,
Ви эзман, кӧ кьрын щӧньмӧ,
Вӧки эзман жи рӧшбӧ бона мӧ,
Ве космосе, кӧ вана хвӧст бой хвӧ
Бькьн мӧйдана шӧра у дӧва.
Бӧла мӧйте ван ль космоса сар
Дора дьнйае бьфьтьльн лал,
Вӧки сьлсьлӧт дина хвӧ бьдне,
Заньбьн кӧи бун хӧзӧбе дьне.
Пӧй we йӧкера мьне бьгота
Кӧму қизе нур у кӧму хорта:
— Нӧрке дьхвӧзьн,
Р'абьн у сйарбьн фьрьнде мӧзьн,
Бьфьрьн бехӧм эзмаие сайи,
У чава хвӧйи
Дина хвӧ бьдьн топа дьнйа мӧ,
Кӧ буйӧ щьнӧт, ле нӧ щӧньмӧ,
У нуне бежьн:— дьнйа чь башӧ,
Э'мьр чь ширьн у чьқас хвӧшӧ!

* * *

Натә дьне, хьраби кър
У веранкър бажар у гонд,
Ч'әве бәнда һесър барин,
У әтим ман заре бесущ,
Ч'әм бунә хун у ләз к'ъшйан,
У гольстан бун қумьстан,
Ле вәхта әв жь дьне чу,
Нәде ви бу чер у ньфър.

1965

БЭРФ

Иро дьбарэ бэрфа пешьн,
Заротийа мьн те бэр чэве мьн.
Эз wa бир тиньм... Бэрф дьбарэ,
Һәwa жи хwәшә у нә сарә.
Дьбарә һеди, әдъл, әдъл,
У дьбә әшq у шабуна дьл.
Әw бэрф тәмьзә, тәмьз ча зар,
Мьнра чирока дьбе бе зар.
Мьн тьре дьнйа wәк бэрфа те
Тәмьзә, әдъл... О, бьра бе.

Зароти мина бэрфа пешьн
Бөһөрн у чу. Сал дьбежьн.
У иро диса бэрф дьбарэ,
Диса қәрқашә, диса к'ббарә,
Ле сәр we бэрфе әз ль дьне
Иро дьбиньм рече хуне,

Чава бьрина ль сэр бэдэн,
У бэрф бэр чэва дьбэ кэфэн.
Гэло we кэнге дьня соти
Тэмьзбэ ча бэрф, ча зароти.

1964

СЫЛСЬЛЭТА МЫН

Шаһьлтийа хвэ, кӧ щарке дьбэ,
Сылсьлэта мын шерда дэрбазкър,
Мэ һынге дьгот. «Агри we рьндбэ»,
Мэ ина дькър.

Сәвдасәра хвәст руе рое быгрын,
Қәй ро кӧлфәт бу ль шәрқа хана,
Кӧ бы чаршәве руе дәлал быгрын
Бы сал-зәмана.

Гәләк тышт дьхвәст дьжмыне қӧрә,
Әви тьре кӧ ль бәр шуре ши
Хуне быкьшә wәк чәме гӧрә
Бона аше ши.

Шаһьл-шиwane сылсьлэта мын
Тәви баве хвэ, быранге мәзын
Р'абун чунә шер, чунә бәр дьжмын,
Wәгән хьлазкын.

Гэлэка нэдит ноба хwэ пешын,
У дэwэга хwэ гэлэка нэкр,
Мэ пе тьрбе хwэ — эw гышк дьбежын—
Р'яа әмьр вәкр.

Сьлсьлэга мьн натэ ль дьне,
Wәки wәлате азае шенкә,
Ле шәркр, Wәки жь дэсте мьрне
Дьне хьлазкә.

Хwэзыл wan хорт у qизе бәхтәвар,
Wәки we бьжин, шәрага нәнас,
We чекьн, сазкьн бе хәм у нәвар
Ә'мре хwәш у хас.

Сьфтэ чалэпйа, сьфтэ бек'омэк,
Qэй бежи йэки нэдьньшт рабэ,
Ле бона ши жи роке хат дэмэк
Wэхта эW рабу, гавэк кър, дөдө,
Паше чу у чу, хWэгөман, сэрбэст,
У ча көлилка бьнаре, дьне,
Жь мале дэркэт у чу содаде,
Дэ, ре бьдне, ре, көре мьн we те.

Оса жи мэрвв,
Сьфтэ чалэпйа, сьфтэ бек'омэк,
Паше чу у чу, хWэгөман, сэрбэст,
Р'йа қөрна бьри,
Та хат гьништэ роже мә иро
У нэшафьр бу.

Һун дьбнен, стэйрно,
Мэрвв дьфьрә у те бэрбь wә,
Wэки һун иди тәне нәминьн,
Мәлул нәминьн,
Дә, ре бьднә ши.

* * *

Стэйр стэйрера хэбэрдьдэ,
Чйа чиера хэбэрдьдэ.
Тэне хэбэрдьдэн.

Стэйр бь қөрна дьжи тэне,
Чйа бь қөрна дьжи тэне,
Тьме тэне, тэне.

Чь башә, кө эз мәрвьым,
Һэвалә мьн тьме пьрьн,
Төщар тэне ниньм.

1964

* * *

Мьлэт кӧлилке рэнг-рэнгинэ,
У нэр мьлэтэк бина хWэ тинэ.

1964

* * *

Нъзани эв дар чьма бьринэ,
На, нэбьринэ, кӧштӧнэ эв дар,
У реча балтэ мина бьринэ,
Бьрина гьран, бьрина хэдар.

У дара тэне ль бэста фьрэ
Дьхвэзэ бьжи у шинбэ дьса,
У рахьстийэ чьрле хвэ вьра,
Чьрле we мина гӧлие риза.

Кэс вьра тӧнэ, эзьм у эв дар,
У йэк жи тэвэ ль эзмане шин,
Дар вьр дьмьрэ жь дэрба хэдар,
Ле даркӧж, даркӧж? Эw хвэра дьжи.
1964

НЭКИМ

Йэки садэбу у йэки рунэрм,
У дьли рэкм бу, мина тэве гэрм,
Гөндда нэким бу, нэкимэки кал,
Исафа гөнд бу эw мэрве кэлал.
Р'оке нэхwэш кэт. Шэвэкэ тари
Бэтани събе баран дьбари.
У we шэва сар жь гөнде щинар
Минани тэйре, кө жорда те хар,
Сйарэк һатэ бал:—Нэким, көре мьн...
У нэким рабу бе гьли-готьн,
Сэр нэхwэшда чу ль гөнде щинар,
Баран дьбари, баранэкэ сар.
Бэрбанга събе эw дьһа бэдһал
Шунда һатэ мал.
Бе эwре гьран дажот у дьбьр.
Отаха хwэда нэким кэр дьмьр.
Феза wi гөнди мэзэлэк һэйэ,
Сэр wi мэзэли кэвьрэк һэйэ,
Сэр wi кэвьри ньвисара һа:
«Эw һатэ дьне бона мэрьва».

ДЬЛЕ КАЛЕ

Баве кал гөндда тэк-тәне дыма,
У көр шәһәрда нъзанбу, чьма
Бав нахвәзә, кө щәм ши бьмина,
Көри нәлалә, хвә хәриб нинә?

Әши жь баве хвә гәләк нивикьр,
Же лавайикьр.
У рожәкә хвәш әв ани шәһәр,
Ани мала хвә--ронайи у бәр.

У кале ма вьр--шәһәре мәзын,
Көре хвә, буке нәдькьр газьн,
У рож дькшйан вәк чәме зәлал,
Qәй бежи өса we бькшьн һәр сал.

Qәй бежи һәр тышт ль щие хвәда бу,
Тө көл у тө дәрд мале төнәбу,
Кале рази бу бука хвә дәлал,
Кале рази бу көре хвә нәлал.

Ле дьло, дьло, чьма мэлүли,
Һун чь дьхвэзын, фькаре зури?
Кале нахвэзэ шәһәрда бьжи,
Һәрке бьднә Ұи дьһа роньк жи.

У көр дьбинә, у бук дьбинә,
Ұәки кале Ұан е бәре нинә,
Әзмани сайи, баран дьбарә,
Тө дәрд-көл төнә, ле кале жарә,
Мәлулә миһа рожа паизе,
Р'ожа паизе.

— Чь буйә баво?—көр же дьпьрсә,
Көр же дьпьрсә, шабе дьтьрсә.
— Бьһелә һәрьм, кал мьн төнәйә,
Мәзәле дйа тә бехвәйи майә.

БЫНАР ТЕ

Р'е дьбә ль мешә, рекә шьл у кәри,
Сәр we ре, дьле мьн, гәло чь дьгәри?

Бәрф дьмрә, дькәлә, ча һеср дьк'шә
Сәр сьфәте әрде ль бәр феза мешә.

Һьше мьн дьбежә:—дьло, чь дьгәри,
Гәло тә чь дийә сәр рйа шьл у кәри?

Дьл занә чь дькә, дьле мьн нә гежә,
Бьпърсә жь мешә у мешә we бежә.

Дьл вьра, сәр рйа шьл, ль бәр феза мешә,
Кәр дьбһе, кә бьнар жера чь дьбежә.

1964

QÖBƏQAZ

Бажерда кәwз һәнә, кәwзада қөбәқаз,
Йәк қәрқаш у тәмьз, чава нөб у мьраз,
У йәк рәш, өса рәш, ча дьле хашхашке,
Ле һәр йәк жь wана бой мә к'ана әшқе.

У разайә бажар, у разанә мәрвь,
Чь дькьм, чь накьм, нькарьм, кө һәрьм.
Qөбәқаза қәрқаш һа дькә қьбә-қьб,
Qөбәқазе вьр қәй дьхwәзын бькөжьн.

Шәв бешабә, безар, шәв дьлсарә у кәр',
Шәв бона тө кәси төшар набә ләнгәр,
Qөбәқаз нав аве те-дьчә нәрәкәт,
У дәқә бона мьн вьр дьбьнә сәкәт.

Чь дьбе қөбәқаз, чь дьбе, ньзаньм,
У дешә дьле мьн, ахьр әз инсаньм,
Нькарьм бьнһәрьм, чава әw тәйрәдә
Тәк-тәне ве шәве бәр мьн дьпәрьтә.

У аҥа қобәқаз баске хwә һәв дьхә,
Qәй бежи дьбежә:—wәрә, хwә авехә.
На, эз раст набержьм, нъзаньм чь дьбе,
Чь дьбе қобәқаз ве бәрбанга сьбе.

Нъзам ча қәwьми, қобәқазе аҥа
Баске хwә машандьн у фьри ль һәве,
Qәй бежи аза бу әw ль қәйд-чидара,
Qәй бежи әw нае ван дәра тә щара,

Qәй бежи...

Әw чь бу? Әw жорда те харе,
Ча кәвьр бек'омәк дьк'әвә бәр даре,
У һеди дьмьрә сәр кәвьре к'уче,
Ве бәрбанга сьбе ча мере хас у че.

Мәрвьно, wә хwәра пәр у баск чекьрьн
У нһа ль әзман бь щәләт дьфьрьн,
Һун чьма wa һеса дьбьрьн баске wan,
Бона к'е азайи фьринә у әзман.

ШӨВА БИРАНИНЕ

Һөвалә мьн харьн ани,
Шөрав ани бәр мьн дани.
Wəxt кьшһия сәкәт-сәкәт,
У шөв бой мә бу мьсьлкәт,
Бу зароти, бу биранин,
Бу әшқа дьл у бу бьрин,
У сәкьһини пешбәри мә
Һөвалә мә, кө төнәнә,
Һөвалә мә, кө һе дьжин,
Миһна дара палуте шин.
У we шөвә та сьба нур
Вәбун гоше дьлайә к'ур,
У we шөвә әм бунә зар,
We шөвә мә шөрав нәхар.
1964

БЭР ДЭВЕ БЭРЕ

Бэр дэве бэра рэкэт, әдъли,
Бьн әзмане бь стәйра хәмьли,
К'өлфәта тәне кәр те у дьчә,
Һәр гавәкә we сәр хизе речә.
Тө кәс, тө исан тәнә ван дәран,
Йәк әw к'өлфәтә, йәк бәр, йәк әзман.
У һәр йәк жь ван сөрәкә мәзын.
Бь сал, зәмана алим дьхwәзын
Бой мә бьбиньн шаба ван сөра,
Кө жь қөрна тен у дьчьн қөрна.
У һәркә окйан, бәре дьнйәе
У әрше әзман ирә тен рае,
Сөре хwә мина бәлге к'ьтебе
Бәр мә вадькьн, роже диса беи,
Әw сөр we бәр мә дьһа диһарбьн,
У әме рабьн
Шәһәра чекьн бьне бәрада,
Әме ре вәкьн орта стәйрада,

Ле к'ёлфэт, ча кө сөр бу бона мә,
We чава сөр жи дәwра бьминә.
Дьле we қаси к'өлмәкә шейә,
Ле wи дьлида һақас сөр һәнә,
Чьқас кө төнә бәра, окйана,
Әрше әзмана.

1964

ХЭБЭР

Эз заньм хэбэр чийэ,
Qəwəta we мьн дийэ:-
Шабунэ, эшqə у кэн,
Мэлкэмэ, чар у мькан,
Шэмданэ сэр рйа тари,
Пэснэ бой бэжна нарин,
Һесьра чəва тинэ,
Шарна жи жəр у кинэ,
Һьм шурə у һьм мəртал,
P'oke əw достə, һəвал,
P'oke жи дьбə нэйар
У дурва те ча һəвар.
Сэр заре мэрве бəтал
Əw дьбə дэрба хəдар,
У чава бьруск у шур
P'əш дькə əмрəки нур.
Qəрна те, дьчə qəрна
У тəщар набə мьна.

1965

НӘВАЛ

Н. Дуроваера

Наташа, Наташа,
Чь башә, чь башә,
Вәки әм дуса расти һәв һатън,
Чава кө щики ре расти һәв тен.

Вәхтәки һәбу, келәка һәв бун
Әм—лау у қизе мьләте башқә,
У бой мә гьшка гьра қәвин бу
Заре урьса.

Һәвалә әзиз...

Щарна мә дьбһист кәне вани зиз,
Щарна мәлул бун мина паизе,
Щарна әвана вәк чәме чйа бун,
Кө сәбьр накън у ләз дькьшьн,
Щарна һерс дьбун мина бьруске,
Щарна назьк бун мина дәсте де,
У нава ванда тө кәс тәнәбу,

Кө дьлсарбуһа
Минани бузе.

Шарна мә һэвра шәр дькьр қайим,
У дьхэйидин шарна бе мәнә,
У пошман дьбун, у барьш дьбун,
У эзман диса сэр мә гьшкада
Бь тэв-дөре хwэ к'aw дьбрьқи,
Мә мина зара һәр тышт бир дькьр.

Ле бае wэдә
Әм бәлакьрын щие незик у дур
У һәр йәк жь мә алиқида чу,
Wәк wan тәмара, кө жь дьл дәртен.

Ве эвара хwәш, зьвьстана гәрм
Әм руньштьнә пешбәри һәвдө,
Дәрва әрд рәшә у бәрф қә төнә,
Ле пәре мәда зьвьстан дьстре.

Әм орта иро у Wan рожада,
Кө бь салава пыш мәва манә,
Пъра чедькьн, йа биранине,
У пе we пьре һәвале мә тен
Бәр мә рудьнен.
Һьнәк жь wана иди төнәнә,
Дара әмре wan, дара тәр у шин
Һәла һе тәзә бәре пешьн да,

Wэхта дэстэки берэм, нэдиһар
К'ока ван бьри.

Шабуна дьне, к'ол-дэрде дьне,
Хэм у мьразе һэр мэрвэки
Дьле ванда бу.
Вана жь эьмьр өса кьз дькьр,
Чава бэриван бэре кьз дькэ,
Чава де зара бэр дьл кьз дькэ.

Вана алава дьле хwэ шаһьл
Бенэq у бегэлп мина тэва гэш
Дьда мэрьва, к'о мэрьв хwэшбьн,
У бир дькьрьн дэрһэqа хwэда.

Наташа, Наташа,
Ньһа эварэ, эвара хwэшэ,
Эм руньштьнэ пешбэри һэвдө,
У мьрна һэр һэвалэки мэ
Сэр дьле мьн, тэ ча бьрин манэ,
Жь ван бьрина дьл һэла дешэ.

Эмэ шайирьн у ньвискарьн,
Эм гэлэк щара хwэ һаһевшиньн,
Дэрһэqа һэвда бир дькьн шарна,
У тэк ви чахи бир тиньн һэвдө,
Wэхта дэрэнгэ,
Дэрэнгэ иди.

Биранин, һылбәт, пьракә башә,
Кө орта хвәда щарна чедькьн,
Ле, әзиза мьн, бой мә лазьмә
Пьракә өса,
Кө мина бәре, Wәхта лазьмбә,
К'еләка һәвбьн,
Хәбәра лазьм әм һәвра бежьн,
Али һәв бькьн,
Ле нә кө чава минани иро
Әм дури һәвбьн.
Ахьр щарәке әм тенә дьне,
Щарәке дьжин.

1966

ДЭЙН

— Нати гъишти вѣде мърне,
Ле нѣта нъна чѣв ль кърне,
Несабѣ, динщбѣ, нди кал буйи,
Чийѣ, жь ѣмър не тер нѣбуйи?

— Мън жь ве дъне гѣлѣк тьшт нълда,
Дѣйне хвѣ нѣла мън тѣмам нѣда,
Дѣйне хвѣ бьдъме
У тѣзѣ ѣзе динщбъм ль дъне.

1963

ЭЗ ИШЭВ ДЫГЭРЪМ

Эз ишэв дыгэръм,
Дыгэръм,
У жь хwэ дьпърсьм:
— Ле ньна эз к'ода нэръм?
Р'аст бежъм, ньзанъм.

Соqаqе бажер гэлэк дьрежън,
Qэй бежи чэмън, к'о дьһеньжън.
Ве шэве соqаq гьшк сәqьр'инә,
Шәмдан жи бе зар we сәкьнинә
У бь ишьqа нәрм дьк'әнън.

Эз чьма дыгэръм?
Ньзанъм.
Дыгэръм у әw йәк мьн хwәш те.
Г'әнщәре авайа чәве хwә гьртънә,
Дьхwәзьм бежъм—разанә.
Бажар разайә,
У бажаре хәwьхидә эз дыгэръм.

Тө кәс у тө тышт
Наһәрминә хәһа бажер,
У бой we йәке дьле мьн шайә.
Бажар разайә
Мина зара мьн.

1963

ЧИРОК

Бәр дькә хөшин,
Ча меше һешин,
У эз дьхвэзъм, вәки әв һежа
Мьнра чироке хвәйә кәвн бежә,
Жь ван чироке дерһәдә бәра,
Кө дйа мә щарна готийә мәра.
Дәвса чирока бәр фәсал, һеса
Те у лынге мьн қәмәр далесә,
У эз һәв занъм,
Кө дйса заръм,
Дайка мьн дйса лынге мьн дьшо,
У сәр ньвина ве дәме пьшо
Хвәра разайә, хәвна дьбинә.
Дәрва эварә,
У эвар бина һежире тинә.

1964

* * *

Нызани чьчых, ле рожэки те,
Мэрьв дьхвэзэ, кё дйса зарбэ,
Бехэмбэ, чава бае ль дэште,
У дьл бе барбэ.

У сал дькышьн бь ренга хвэва,
Пэй ван салара, мина лэйлане,
Чуктийа мэ те тьме бэр чэва,
Вэхта дэрдара дьминьн тэне.

Сьфтэ нызани чьма ёсанэ,
Ле рожэкэ хвэш—эварбэ, сьбэ,
Тё педькэси у дьл жи занэ,
Щаһьлтийа тэ we дэрбаз дьбэ.

Ле вэхта калби, чава зьвьстан,
Щаһьлтийа хвэ тёе тьм бир бини,
Чахе қэwэтбун һьм дьл, һьм бэдэн,
Тёе бежи:— Ә'мро, тё чьқас кьни.

1964

БАРАН

Р'ожа навине неди дьмьрә
У мьна дьбә кәтани сьбе,
Баран сәр шуше гәнщәре фьрә
Мьнра мьдаме навине дьбе.

Мина решии тоз ль сәр вана,
Даре сәре ре хвә дышон бе зар,
У бь леве ти әрд ль арана
Баране дьхвә мина шире де.

Пәй баранера нива зәр дәрте,
Чь хвәшә, тәмьз, жере, һәр дәра,
У сәбьр накә, хвә давежә чем,
Хвә аве дьхә бәр спьндара.

1964

* * *

Р'о иро к'этэ ши-ньвине мьн,
Р'о иро чаҫа хушка мьн амын
Бь пәнще хҫәва мьн нәмез дькә,
Хәҫе радькә.

Дьбе: «Бьранго, бәс рәзе, рабә,
Хәҫа зәф дьреж бой тә хьрабә,
Дәре, бьгәрә, дьнйа чь хҫәшә,
Ширьн у башә».

У эз радьбьм у жь мал дәртем,
У ро—хушка мьн, дьбе: «Ә'з жи тем».
Шьвәре дьбе: «К'әрәмкьн, вәрьн,
Багара нәрьн».

У әм дьгәрьн, иди һавинә,
Ба дурва бина көлилка тинә,
Тәйрәдә дьстрен, чәм дькә хөшин,
Ә'зман—коне шин.

Жь бина събе сэрхвэш у гежъм,
Бэре хвэ дьдмэ рое, дьбежъм:
«Р'асти жи, хушке, дьняа чь хвэшэ,
Ширьн у башэ».

1964

БЭРФ ДЪБАРЭ

Бэрф дьбарэ,
Бэрфа чил у қэрқаш.
Бэрф дьбарэ
Сэр 'эрде рэш,
Лоде гиһе
У сэр мала.

Әзман буйә тәрзи
У бе тел у дәрзи
Бьн ишьқа һиве
Бона лоде гиһе,
Гөнде бәста аза
У бона әрде рэш
К'ьнща дьдру һеса,
К'ьнще чил у қэрқаш.

1963

* * *

Лаһе һызьри гөләк да қизе,
Әһи тәк гөл да у тыштәк һәгот,
Ле әһ жи бәс бу, у дьле қизе
Шька беисаф иди қәт һәсот.

1963

НЬСРЭТ

Тө ханьма мьн,
Порзерица мьн у дэлала мьн,
Тө ньна дури,
Гэлэки дури.
Тэне бьм, йане нава мэрьва,
Мале бьм, йане щики дьн, дэрва,
Тө мэркэза дьл у фькаре мьн,
Бей тэ зэ мэлул, фэцирьм, хэмьн.

Эвара дэртем тэне дьгэрьм,
К'ода жи хэрьм,
Дина хwэ дьдьм ль эрше эзмин,
Чава йэки дин
Дьхwэзьм стэйре дурра цьсэкъм,
Дьле хwэ вэкъм
У ньсрэта хwэ ванара бежьм,
К'о бей тэ гежьм.
Ахьр стэйре гэш жь эзмане дур,
Зэф зэлал у кур,
Ньм мьн дьбиньн вьр, Урьсете—

Нав бәрфа бәсте,
Һым тә дьбиньн ль щәнуба гәш,
Ҙар у мьск'әне кәлилке бинхwәш,
Дькарьн шабе бьднә дьле мьн,
К'а тө чь дьки ве дәме бей мьн.

Диса дьхwәзъм хәбәрдьм, бежъм,
Ле тьшт набежъм.

Әwра гьртийә wa руе әзмин
У әз набиньм нә стәйр у нә һив.

У тәне wәхта әз хәwра дьчъм,
Нава хәwнеда әз тә дьбиньм,
Тә, ханьма мьн,
Горзерина мьн,
Һәвал, доста мьн,
К'әлфәт, чара мьн,
Пьшт—стара мьн,
Дьнйа дьле мьн,
У дайка һәрдө шәмал заре мьн.

1963

СЪБА БЪНАРЕ

Ль гонд събә
Сафи дьбә
У һәр дәра,
Кәму мала
Бина нане тәзә те.

Бае һенък,
Бае тәнък
Бина гөла
Ве сәр мьла
Хвәра тинә, жорда те.
Сурәт кьнар,

Бь хвә бьһар
Оиза дьла •
Щер сәр мьла
Жь канйа гонд шунда те.

Ве съба нур
Ль дәшта дур
Әрд ракьрын,
Кьшйаркьрын,
Бинәкә хвәш әрде те.

* * *

Лавке дэлал, бэрф ль чийа зарэ—зарэ,
Дэ, тө бьнһер, дорбәре мә хwәш бьһарэ,
Әз жь бина ве бьһаре сәрхwәш бумә,
Чьма һақас малда майи мина бумә?
Дэ, тө рабә, мьһра бьбә тәйре бази,
У дьле мьн бьбә әзмин, гәр дьхази,
Бьбә чийа, мерг-чимана, бал канне сар,
Qөрә нәбә, тө хwә нәгрә өса дьлсар.
Жь көба хwә тө шәрм нәкә, лавко, qөрба,
Әмре бе дьл, әмре бе көб мина тьрбә.
Пар һавине әз шәwьтим ль арана,
Әw көба тә бой дьле ти хwәш баранә.
Рабә, дэлал, ве бьһаре мьн бьхwәзә,
Дьлем буйә мнна гөла ал-гәвәзә.
Сәбрь накьм та те паиза дәwәте,
Лавко, qөрба, көб у бьһар дьһа һәв тен.

1964 .

Әзе шәва чъжекъм, вәхта чәве тә шәвн,
Чәве тә рәш, һәй гозәл, бой дьле мьн щот тәвн,
У бһара чъжекъм, вәхта бь хвә бһари,
Бәжн у бала хвәва тә назьк у кӧбари.

Һурьк-Һурьк дьмәши, мәрвь дьбе хәзали,
Әз хәзала чъжекъм, тә һе дьһа дәлали,
Һәрдӧ гӧлие тәйә рәш миһа чәма пел дьдн,
Чәме миһа гӧлие тә әз һьзаньм кӧ һьлдьм.

Ле дәсте тә, дәсте тә, дәсте назьк у қәwәт,
Бьн дәсте тә, һәй гозәл, хәбат дьбә кәф-дәwәт,
Бьла хәлқ мьн бькәнә, әз бь леве әвиндар
Ван щот дәста радмусьм, дәсте тәмьз, хәбаткәр.

1964

КӨР'Е МЫН

Тө бәрха мын, сытара мын,
Тө мэлнәм у бһара мын.

Һышйар дьбьм, тә бир тиньм,
Хәвнеда жи тә дьбиньм.

Жь кәне тә гөл вәдьбә,
Шәва тәри дьбә сьбә.

Тө һесьра нәбаринә,
Жь һесьра дьл бьринә.

Һәрке сәр ре мьжбә, думан,
Тө бона мын чар у гөман.

Тө агьре ощаха мын,
Сьтара мын...
у бәрха мын.

1964

* * *

Де көре хWә дьк'отә,
Гәләки һерс дөк'отә.

Гәдә дькә зарә-зар,
Qәй вьр дьгьрин нәзар зар.

Әз пәр'тим, әз мьр'м,
Әз дәсте де дьгьр'м.

Мьн тьре. кө дьлбьрин,
Гәде мьн чук дьгьри.

1964

ЭВАРА ҺАВИНЕ

Ве дэшта фьрэ пэй рожа гэрмра
Хьшина дара һенкае дьстре,
У нава бегда дьле мьн тьре
Дайка мьн лури дьбежэ мьнра.

Лури дьбежэ у эз динщ дьбьм,
У эвар бой мьн дьбэ зароти,
У эз бир дькьм роже гэрм у ти,
Qэй бежи эw рож иди тьнэбьн.

У һива ханьм стэйр-щарие хwэва
Сьлава хwэ зив мьнра дьшинэ,
У нава баге бь даре шинэ
Эw мьнра дьбе чироке шэва.

1964

Р'О ДЬЧӘ АВА

Р'о дьчә ава
У хwә пыш чие һеди вәдшерә.
Гәнще хwә пашьн әwе жь пыш чие
Авитә әзмин,
Әзман бу алав
У сор бу мина сурәте қизе.
У бәрә-бәрә алав тәмьри,
Эвар назьк бу,
Бу мәхмәр эвар,
Дора мьн һәр тышт сәфьри һеди,
У щара пашьн ньзаньм ль к'о
Сә кьрә әwтин.

Ньзаньм чьма
Гөрин-гьрмина шәһәрда иро
Әw эвара хwәш һатә бира мьн
Ль гөндәки дур,
Кидәре тәне роке бум меван.

ГЭРМА ҺАВИНЕ

Әз реда дьчым бь гаве бьчук.
Һавинә, нивро. Даре тәк у тук
Гәрма һавине тақәт кәтьнә
У сәқьринә.

Әз тимә, чава әрде тәрьки,
Әз жь ве гәрма дәште хәньқим,
Мьн тьре тәве жорда те харе,
Мьн тьре, вәки бәлге сәр даре
Ве бышәшьтн, ве бьбьн к'ози,
У әв нивро жи

Ве бьбә ньфьр бона ван дәран,
Ль к'ө ве һавине нәбари баран.
Ава ван дәра тәве гьшк вәхар
У һәла тийә. Ньһа кәр у лал
Худана мьн шор вәқдәхвә һеди
Бь пәнще хвә ти.

Ве гәрмстане дар сәқьринә.
Дар тинә, тинә.

1964

* * *

Аликида эзман рэшә у мәлулә,
Алие майин эзман шинә, әшқ у нурә.
У әҗре рәш дькьн зәвткьн эзмане шини,
Бь чаршәва хвәва бьгрьн тәва ширьн,
Ле ба мина сәе қәйде азабуйи
Хвә давежә кәрис әҗре гьранбуйи,
Ә'җра дажо һәйло нәче чйәе мәзын,
Ле ә'җьр дьхвәзын
Ль сәре чие бьбьн меван у рәнәтбьн,
Ле ба дажо, дькә възин:—рәдбьн, рәдбьн.

Ә'җьр рәвин ль пьш чие,
Һатә хаие нәче қәрқаш,
Ба хәҗра чу сәре чие,
Чава йәки гәлә сәрхвәш.
Тәве һьлда у рамуса
Нәче чие минани де
У бьрьқи әҗ нәч өса,
Қәй жь нәбса шәве дәрте.

* * *

Кәүша Ҡәда дарәк мьн ди,
Сәр Ҡе дарә кьнар мьн ди,
Тә жь Ҡе дарә кьнар да мьн,
У тасә ава сар да мьн.
Сәрда тә кәне хҠә да мьн.

Дьл шәҠьти жь кәне тә,
Әз бум дил у рәбәне тә,
Ав мьн вәхҠәр, диса ти мам,
Кьнар мьн хҠәр, әз бьрчи мам,
Тора тәда ча мәси мам.

Тә ав да мьн, ав мьн вәхҠәр,
Кьнар да мьн, кьнар мьн хҠәр,
Р'амусан хҠәст, тә нәда мьн,
Дьле хҠәда ши нәда мьн,
Тә гәне хәм у дәрд да мьн.

1964.

* * *

Әз ве сьбе мал дәркәтәм,
Һәһа сьбе чьдас хвәшә,
Нав багада дар бь хәтһн,
Бае һеньк наз дьмәшә.

Паиз вьра вәк багванчи
Һеса дьбә жь хәбате,
Нав рәзада тө кәр дьчи,
Жь бег бина фекийа те.

Дар ль бага, бәр тәва де,
Хәмьлинә нәзар рәнги
У кәтһнә гьшк говәнде
Мина хорт у қизе бәнги.

1964

* * *

Бой заре шәһәр сьфтә кәвшә ван,
Паше куча ван дьһия фьрәйә,
У әш һәш заньн, вәки сәба ван
Дьнеда щики майин төнәйә.

Сал дьфьтьльн мина бәраша
У вәдә чава гәнъм дьһерьн,
Бьһаре кәлилк вәдьбьн дьлша,
Паизе кәлилк безар дьмьрн.

Зар мәзьн дьбьн. Заротийа ван
Qәйд у чидаре хвә аза дьбә.
Фькьра хвәда зар дьбьн бәриван,
Дьбьн космонавт-бәр чәва qбә,

Дьһия бона ван тәнг дьбә дьһа,
Дурае нәнас гази ван дькьн,
Ренга дур бой ван, бой дьле бьһар
Дьбә рекә кьн.

Qəй бежи тōщар бой Wан тōнəбу
Эw куча бьчук у эW нəwша нас,
Wəки бона wан дьнйа фьрə бу,
Дьнйакə нəwас.

1964

ПАИЗ

Иди паизэ, паиза дэрэнг,
Әуе анийә хвәра кәзар рэнг,
Дар азабунә жь эмиш-бара
У бәлг дадвәшын жь кәму дара.

Бәлг йәко-йәко жорда тен харе,
Хьшина ванә бәри эваре,
Әвана һәвра чь дькын хьшин,
Әван мьрьнә, йане һе дьжин?

Бәри эваре бегда әз руднем,
У чирока ве паизе дьбнем,
Мьн тьре, роже әмьр һәр дәра
Дадвәшын мина бәлге ван дара.

Дадвәшын дьчын у дьл мәлулә,
Һәр рокә өса бьрина курә,
Кө гәләк щара әм пе наһәсьн,
Ча дар наһәсә, кө бәлг дадвәшын.

Иди панзэ, панза дэрэнг,
Эвчэ анийэ хвэра нэзар рэнг,
Дар азабунэ жь эмиш-бара,
У бэлг дадвашьн жь нэму дара.

1965

ПАИЗ ДЪМЬРЭ

Әзман иро рәшә, тари,
Һьнәк шунда баран бари,
Баран бари сәр баг-багча,
Паиза зер иди дьчә.
У дьмьрә әw бәлг бь бәлг,
Бе кин, газьн, лал у бедәнг.
Сәр паиза дәрәнг, зерин
Әзман мәлул, мәлул дьгри.

1964

ДЭЛАЛА МЫН

Эз ве һавине жь гәрма аране
Кидәре әрд ма һивйа баране,
У жь көба тә, дэлала мын дин,
Гәләк шәһьтим.

Эз ве һатъмә бал тә ча меван,
Мын нә лазьмын нә ав у нә нан,
Мын нә лазьмын гьле тә ширьн,
Әш мәлкәм нишьн.

Тө изне бьдә, вәки әз һежа
Бьн сйа бьжанге тәйә дьрежда
Тәне дәқәке бе зар һесабым
У бәхтәварбым.

Һәрке нәһели, пе гөлие тә рәш,
Пе гөлие дьреж сәр синге қәрқаш
Әзе хвә бе дәнг һьлдъм дардакым,
Қөрбана тәкым.

1965

ҚИЗЕ, ТӘ ХЕРӘ?

Қизе, тә херә? Қизе, тә херә?
Тә сәҰдасәркьр чәнд хорт у мерә,
Сера хвә бой ван тә кьрә к'ерә.

Сәр кәба хәлде нәк'әнә, гьди,
Пәй бьһарера һавин те ьди,
Төе бәр әмьр чь шабе бьди?

Һәрке тө кәси тө қә һыз наки,
Чь ләзмә кә дьле ван дагки,
Р'ьндә кәба ван инк'арки праки.

Кәб нә кәнәкә, бәсә гөманби,
Бой кәнәке хвә төе пошманби,
Һьнге тө хвәйе бәхте хвә наби.

1965

ДУМЭҚӘСК ҺАТЫН

Думэқәск һатын, бһарә, бһар,
Бун алава шин нәму тум у дар,
Бун алава сор сурәте тә, йар.

Wәрә бьгәрһн, доста назани,
Ве эвара хwәш, тө бь хwә зани,
Тәйрәда бой мә әв бһар ани.

Әз жь бина ван даред алавшин
У жь ноба тә сәрхwәшым у дин,
Wәхта ноб һәйә, чь хwәшә жийин!

1965

НАВИН

Нивро их буйә мннани дәве,
Чәм қәй накъшә, лалә, бе аваз,
У вьр дара бие бәр дәве аве
Гөлие хвәйә шин бәрдайә бы наз.

Навинә, гәрмә у зерә тәве
Һеди дьнәлә сәр дәшт у мерга.
(Хәwn у мьразә һенкайна шәве,
Шәва роһлате бы певра—стерка).

Зәви вәдхөн зерә кәланди,
Бы хвә дьбын зерә нава сьмьла,
Һека жь гәрма тәве кәланди
Қә начә харе. Чь гәрмә вьра!

Голеда мәдәк кәр дьһеньжә,
Гөнд сәқьрийә ль бәста фьрә,
Жь худана шор бәр чәва мьжә,
Тө тәйр нахвәзә ньна быфьрә.

Навинә, гәрмә.

1965

ЛЕ ДЭЛАЛЕ

Ле дэлале,
Вэрэ нэтьрс, жь мал дэре,
Нэтьрс, вэки нивэронэ.
Бона хатре дэлала хвэ,
Бона хатре көба дьла
Эзе бьбьм әврәки рәш
У руе ниве эзе бьгръм,
Кө ве шәве
Дэлала мьн жь мал дэре
У нэтьрсә дәр-щинара,
У нэтьрсә гьлие вана.

1965

МЕШӘ

Меше һешин
Дькә хьшин,
Къламе хвә дьстьре.

Дорбәре мьн
Дар у тумьн,
Пешбәри мьн шьвәре.

Әз дьгәръм,
Диса заръм
Һәр тышт вьра мьн хвәш те.

У қәй бежи
Вьра дьжин
Легенд, чироке бәре.

Меше һешин
Дькә хьшин,
Ван чирока дьстьре.

1964

ТРИОЛЕТ

* * *

Нава думанеда събэ сафи дьбэ,
Думан нэмез дькэ бэдэне дарэ лал,
Чэм дькышэ неди у дьстьре зэлал,
Нава думанеда събэ сафи дьбэ.

Тө дэнг у нэс төнэ, нэла зуйэ, нълбэт'
Ле wa те бэрбь мьн доста мьнэ дэлал.
Нава думанеда събэ сафи дьбэ,
Думан нэмез дькэ бэдэне дарэ лал.

1964

* * *

Шэва паизе ширьн шэрбэтэ,
Шэва паизе чэм дькэ хөшин,
Тө пашла мьнда ча дарэкэ шин,
Шэва паизе ширьн шэрбэтэ.

Тэ гөлие хwэ рэш ве шэве бэрда,
Синг у бэре тэ бой мьн шанэшин,
Шэва паизе ширьн шэрбэтэ,
Шэва паизе чэм дькэ хөшин.

1964

* * *

Мьн нэ талашэ, вэки паизэ,
Паиза дэрэнг, паиза тэзи,
Та тō бона мьн рōк у мьрази,
Мьн нэ талашэ, вэки паизэ.

Ба гōлие тэра бешэрм дьлизэ,
Пэсне тэ дьдэ кэзар авази,
Мьн нэ талашэ, вэки паизэ,
Паиза дэрэнг, паиза тэзи.

1964

* * *

Мын тьре, вәки диса бьһарә,
Бәнгзе we бой мын бу тәва алав,
Бәжна we бәр мын чинара зьрав,
Мын тьре, вәки диса бьһарә.

Дәрва бәрфа чил—қәрқаш дьбарә,
Ле вәхта әw һат бь сылав—кьлав,
Мын тьре, вәки диса бьһарә,
Бәнгзе we бой мын бу тәва алав.

1964

* * *

Ве шэве әҫе мьнра чирок гот
Дәрһәқа нөба дө дьле әвин,
Дәрһәқа хорте сәҫдасәр у дин
Ве шэве әҫе мьнра чирок гот.

Әҫе дьле мьн пәрътанд у сот,
Мина ҫи хорти әз жи бумә дин,
Ве шэве әҫе мьнра чирок гот
Дәрһәқа нөба дө дьле әвин.

1964

* * *

Мьн ве эваре тэра гөл анин,
Гөле чил-қарқаш, бина бьһаре,
Бэдәнқарқаше, сурәткьнаре,
Мьн ве эваре тэра гөл анин.

Бәрфе данийә сәр ре у хани,
Бәрф буйә папах сәр сәре даре,
Мьн ве эваре тэра гөл анин,
Гөле чил-қарқаш, бина бьһаре.

1964

* * *

Ғива зив ишәв мевана мәйә,
Тө же шәрм нәкә, әзиза мьн,
Бона нәба мә тәмьз у амьн.
Ғива зив ишәв мевана мәйә,

Әв шәва мьнә у шәва тәйә,
Әв шәв хут бона дьле бехәмьн,
Ғива зив ишәв мевана мәйә,
Дә, же шәрм нәкә, әзиза мьн.

1964

* * *

Мэрьв ньзанэ, кӧ чь розгарэ,
Зьвьстанэ йан сәре бьһаре,
Нэ бәрф, нэ баран у зьһайә ре,
Мэрьв ньзанэ, кӧ чь розгарэ.

Бәрбанга сьбе һәла безарэ,
У һәва хwәшә ча бина дарэ,
Мэрьв ньзанэ, кӧ чь розгарэ,
Зьвьстанэ йане сәре бьһаре:

1964

* * *

Дъле бѣ кьсрѣт, дъле пѣр ѣвин
Бѣр тѣ чѣтнаѣя қѣ нае рае,
Т'ощар жѣ ренга мѣраз дѣрнае,
Дъле бѣ кьсрѣт, дъле пѣр ѣвин.

Дарагашки йан бѣки йѣки дин,
Йане бѣшини щие пашда наен,
Дъле бѣ кьсрѣт, дъле пѣр ѣвин
Бѣр тѣ чѣтнаѣя қѣ нае рае.

1964

* * *

Ве шэва тари диса бэрф бари,
Мина бина тэ эдьл у неса,
Сэр дэшт у баге сэдьри, безар
Ве шэва тари диса бэрф бари.

Тө хэведа жи наз у к'обари,
Бьла хэвне тэ ширьнбьн, бөсав,
Ве шэва тари диса бэрф бари
Мина бина тэ эдьл у неса.

1964

К'ОРДЬСТАН

ЭЗ Т'ЭРЩЬМЭЧИМЭ

Эз тэрщьмэчимэ,
Эз тэрщьмэ дькым бәсе дьһйәе,
Нале мьн чийә?
Ицарна жь бәса хәва мьн нае.
Эз чава разем,
Вәхта ль дьне һе хун дьрьжә,
Эз чава разем—
Зар шире дайка кәшти дьмьжә.
Ле бәс жи һәнә,
Вәки дьхвәзи дьне һәмезки,
Сьфәт бь кәнә,
У тө дьхвәзи һәмушка һьзки.
Эз тэрщьмэ дькым
Дәнг-бәсе тәзә жь һәму әрда,
Эз тэрщьмэ дькым
Бәсе дәрһәқа щьмаәта к'орда.

К'ордьстанеда
Сэр ч'йа топ бунэ ә'wpe рәши рәш.
К'ордьстанеда
Хуне сор бунэ к'расе қарқаш,
К'ордьстанеда
Диса шәр дьчә, шәрәки г'ран,
Д'жмьна леда
У сә жи нәман ль гонде веран.
Дәwәт буйә шин,
К'ән буйә нәлин, дәшт бунә мәгбәр,
Щәw дькә хөшин,
Йане дьг'ри, к'ө баг ман бе бәр?
Щьмаәте чек'р,
Щьмаәте шенк'р әрде кал-бава,
Д'жмьн веранк'р,
У х'рабә ман жь гонде ава.

Әз тәрщьмә дьк'м,
Хун дьмәwьщә нава тәмара,
К'орд һе шәрдьк'н,
Б'ла ша нәбә дьле нәйара,
We рожәке бе,
Ча нура сьбе.
Әзе тәрщьмәк'м бәсәкә хере—
К'ордьстан дьжи,
Нәйар чу горе.

ДЪЛЕ МЫН ВЪРЭ

Дълем върэ, ль ван чйа,
Ль ван щйа,
Кидэре кѳ зэнг у зьнар
Бона кѳрда бунэ сьгар,
Кидэре чэм дьк'эшгьрин,
Вэхта дьшон нэзар бьрин,
Бьрине ван лауе эфат,
Кѳ ньшт'нэ мал у хэбат,
Р'абунэ шер бь синг-бэдэн,
Вэки нэбьн фэфир, рэбэн,
Т'ощар нэбьн цуле нэйар
У нэминьн бе мал у шар.

Дълем върэ, ль ван чйа,
Ль ван щйа,
Кидэре, кѳ тэйре кѳбар
Нелан хвэра кьрьнэ шар
У кѳрдара бунэ нэвал,
Бэр чэва тьм чйа у нэвал,
Кидэре кѳ кѳлилке ал

Бирнакын ван мере кәлал,
Кө бой вәтән шерда щан дан,
У хуна ван
Бой көлилке ль ван дәран
Буйә рәнге шина гьран.

Әз дьхвәзъм ль ван чйа,
Ль ван щйа
Р'оке рабъм у бьгәръм,
К'идәре кө хун бу, мьрьн,
У рамусъм мәзәле ван,
Е кө щәндан,
Вәки тьме бьжи вәтән,
Наве мә к'өрд у К'өрдьстан.

1964

ӘЗ НИВЕР'А ХӘБӘРДЬДЬМ

Qә чь сальх-сульх һәйә
Жь К'ордьстане, һива дәләл,
Ль ч'йәе дур, бьльнд тәйах
Qә чь дьстрен канне зәләл?
Qә чь дькьн бьранге мьн
Пәй ви шәре хәдар, гьран,
Гәло ч'йәе хвәда амьн
Хәw дьк'әвә ль ч'әве ван?
Wәлат-wәлат тә дьгәри,
Мьнра бежә, һива кочәр,
Та кәнге we шәва тәри
Гьранбә сәр к'орда һәрщар,
Та кәнге we щьмаәт қьрбьн
Бь фәрмана щәләтед дин,
У дьнеда шәр we һәбьн,
Һәбьн қулти, кәштьн у шин?
Кәнге we бе рокә өса,
Кө азабьн нәму мьләт,
Кө мьнабьн һьм, тьрс, һьм saw,

У һәр дара, вәлат-вәлат,
Бе бьрине к'ока г'ора,
Бе һьлдане ә'мре бьндәст,
Щьмаәт бьжин мина бьра,
Нава ванда к'өрде сәрбәст.

1964

СОНЕТЕ К'ОРДИ

К'ОРДЬСТАН

Нава чийада, вэк чийа к'обар
Wэлатэк һэйэ, дыбен К'ордьстан,
Дәрде вэк чийа жера буйэ бар,
К'ордьстан буйэ дәрд у к'ольстан.

У чар дәвләта һәрдө лынге we,
Һәрдө дәсте we қәйд-чидар кьрьн,
У чар хәнщәр жи дан бәр дьле we-
Йане фәқирбә, йане на—мьрьн.

Тәмар дьнәльн у тәмар дешьн
Жь қәйд-чидаре зөлме у қәһре,
У зури хуна Wәлет дьмежьн.

Ньһа өсанә, өса бу бәре,
Ле тәмар дьжин у к'орд дьбежьн:
— Әм наен рае. Өсанә, әре.

1965

МЕРКОК РАБУНЭ

Бь сал-зэмана вэлат е ванэ,
У наве ванэ сэр ви вэлати,
Ле әрде хвәда бе вар, щи манэ,
Вәк мәрве бәр чем, кӧ тийә, һа ти.

Нәйар дьбежын: «К'ӧрд вьр тӧнәнә».
Хвә дьхапиньн әв, йане дьне?
Ахьр әв щьмәт нә к'ӧлмә дәнә,
Вәки бавежи ль бәр дәве бе.

Дьбен: «Т'ӧнәнә». Ле ль диwane
Qьрара дәрдхьн мьрабьли ван,
Кӧ гӧлләкьн йан бавен зиндане.

Меркок рабунә пешйа пәләван,
Вәки вәкӧжын нура щәмдане,
Кӧ дьшӧхӧлә бь кӧба вәтән.

1965

ШӘВЕ БӘГДАЕ

Шәве Бәгдае, шәве Бәгдае,
Чь нәрәкәтһи у чьдас дьреж,
Ван шәва хәва гәләка нае,
У жь мьтала мәрв дьбә геж.

Шәв гьран дьбһи мина ньфьре,
У Бәгдаера чәм дькшә дьлсар,
Ле щәлатара ван шәва гьре,
Кө щьмаәт ча шәв we бьжи бе зар.

Чәм дькшә дьлсар Ван шәве гьран,
Дар сәфьринә у накьн хөшин,
Ле роке we бе бьһар у баран.

У чәме гөрбә у шәв we бьжин,
У we сьбәбә, рө бь тир-пәнща
We шәв-щәлата батмишкә йәфин.

1965

ГӨНД СЭҚЫР'ИЙӘ

Гөнд сәқыйә, тө шабе надә,
Жь тө маләке ду накъшә вьра,
Нае әwtина сәгайә садә,
Шәв вьр дьгәрьн пәрание гөра.

Вьра җәхтәке бина нен дьһат,
Шотк'ара дьстьра нав зәвие хвәда,
Ле ньһа тө кәс вьр төнә дьһа,
Дар жи дьмьрн нава багада.

Гөнд мина мейте нәдәфьнкьри
Ч'йа, нәҗалада майә тәк-тәне,
Кәс төнә, җәки сәрда быгьри.

У кәс набежә, хвәйе ши к'ане.
Чәндьк-чәнд гөнде әдъл сәқьрин
Жь дәсте нәйар ль ч'йа у аране.

1965

ХОРТЕ БЪРИНДАР

Бънар кәтийә дьлде бьнәвша,
Бь дәсте қиза чйаен сәрбьльнд
Әш һатйә бал хорт у әви дьлша
Р'абу сьлав да ве бьһара рьнд.

У чйада дйса дьбарә баран,
У дьшо, дьбә хуна ви хорти,
Кө пар пайзе шәвәкә гьран
Сәр кәвьр чава мора сор мабу.

Лаһе бьриндар у доста амьн
Дина хвә дьдьн бьһара һати,
У хорт дьбежә: «К'ордьстана мьн,

Бьрина мьн ва қәнщ дьбә иди,
Ле бьрине тә we кәнге қәнщбьн,
We кәнге бой тә бьһарбә гәнди?»

1965

ДАЙКА ЭРЭБР'А

Машинэ диса щьнйаза тиньн,
Хорте бьриндар тиньн Бэгдае,
К'ера лазьмэ әв хун у мьрьн,
К'ера лазьмэ, дә бежә, дае?

Дьбә сьбе жи лауе тә бинын
Бь чәве гьрти у бь дәсте сар,
Нәму дар ниньн, кә шин дьминьн,
Wәхта шәр дьчә чәнд бьһар, чәнд сал.

Чьма лауе тә шунда нәе мал,
Чьма дайка к'орд бьминә бе к'ор,
Чьма эгим бьн заре мә дәлал?

Дьжмьне дайка к'ордаи хунхөр
Дьжмьне тәйә у к'оре кәлал,
Р'абә бәр нәйар ча чәмәки гөр.

1965

* * *

Ә'зман бәр чәва бу шәва тари,
Дәүса бьрине бу гөләкә ал,
Һәр тышт сәқьри у чәм жи бу лал,
Ә'зман бәр чәва бу шәва тари.

Сәр лаһе к'орда җа баран бари
Мина һесьре пирәдйа нәләл,
Ә'зман бәр чәва бу шәва тари,
Дәүса бьрине бу гөләкә ал.

1965

* * *

К'ордьстан дьжи, we бьжи нэртъм,
У тōщар, тōщар эw нае рае,
Та к'ордэк һэйэ ль ру дьнйае
К'ордьстан дьжи, we бьжи нэртъм.

Р'астэ, батмиш бун чэндьк-чэнд Дьм-Дьм,
Р'астэ, дьжмьна қә ре нэдае.
К'ордьстан дьжи, we бьжи нэртъм,
У тōщар, тōщар эw нае рае.

1965

Эз мина дайка бь дьле ньсрэт
Нькаръм разем ве шэве рькэт.
Эш лауе хэриб тен ль бэр чэван,
Кө бе сьгарьн, бе хэуьн шэван,
Кө жь стэйре гэш, жь нива дэлал
Щабе дьхуэзын жь шэтэн, жь мал,
У бэса дайка хуэйэ пир дькьн,
Бир тиньн доста хуэйэ наз, эгьн.
Чэве хуэ дьгьрын дэуэке фэсал—
У аша бэр шан кание шан авсар,
Чйае сэрбьльнд, гэлие куурэ-куур,
Эвара неньк, сьба хуэш у нур,
К'алина бэрха гази шан дькэ,
Кара бьзыне ве мькэ-мькэ...
Чэве хуэ эван диса вэдькьн,
У мьна дьбьн хэуьне шанэ кьн.

Эз, мина дайка бь дьле ньсрэт,
Нькаръм разем ве шэве рькэт.
Тө мьнра бежэ, нива нав пьлта,
Чь валиданьн хэрибе к'орда?

ЧЪЛХЭНЦЭРИ

Мьнра дьбежын:—Чълхэнцэри...
ЭW нав данинэ сэр бэрэка мьн
У сэр мере we бэрэке, хэмьн.
Эз wi навида (Wэхта бир тиньм)
Бэхте щьмаэнта хwэ к'орд дьбиньм.
Бина тарице жь wi нави те,
Бина qорна те жь Wи нави.

Дьбежын мала пешики мьнда
Чъл бешик һэбун. Wan бешикада
Һэбун чъл тьфал,
Чъл көре дэлал.
Дьбен: щинара эW йэк дитийэ
У һа готийэ:
— Көре мэзынбьн,
We бьбьн чъл шер,
We бьбьн чъл мер
У чъл хэнцэр,
Бой оццаха хwэ бьбьн пышт-сыгар
Пешийа дьжмьне һөндөр у дэр.

Малда кӧр дьбу
У кӧрд ша дьбу,
Ле нә бона we, кӧ әви зарә,
Бой дьл бьһарә.
Әw бешикеда һәла һе бе зар,
Иди әскәр бу. Чь тьфал, чь зар?

К'ӧрдьстан мина қиза дәлалә,
Мина we қизе нур у шәмалә,
У әw әфатә мина пәләwan,
К'ӧбарә мина доста қәрәман,
К'е, кӧ шарәке дина хwә дьде,
Жера дьбежә—шьнәта хӧде.
Һәwа we тәмьз, ава we зәлал,
Хwәлйа we мина пашла дйа кәләл.
Wi wәлатида, бь сал—зәмана
К'ӧрд һәбун, кәта ньһа жи манә.
У һәрке роке чйа гьшк хәбәрдын,
We шаба гәләк пьрсе мә бьдын,
We бежьн, чаwа жь кәму дәра,
Жь wәлате дур, незик у бәра
Дьжмьн һатынә сәр К'ӧрдьстане,
Бе рәм зор дане,
Зәви, баге we кьрьнә дәшта шер,
Осах һьштьнә бе хwәйи, бе мер,
Чәм бунә мина селаве хуне,
У бәре дьне,

Жь ван селава сор бун дор бь дор,
Бэрэкера жи дыбен бэра Сор.
Оса бу, оса бь сал-зэмана,
Wэде мир, шаһа, солтан у хана,
У щьмаэта мьн нав нале оса
Т'о щара нэхwэст, кó бьбэ Иса.
Бой онда нэбэ тэне рек һэбу,
Мэщалэк һэбу,—
Сильк дэстда, wэтэнра амьн
Бой һэйина хwэ шэркэ бэр дьжмьн.
У әве шэркър, шэркър чава шер,
У бунэ эскәр,
У бунэ хэнцәр
Һэму хорт у мер.
Малда кóр дыбу,
У кóрд ша дыбу,
Ле нэ бона we, кó әви зарә,
Бой дьл бьһарә.
Әw бешикеда һэла һе бе зар
Иди эскәр бу. Чь тьфал, чь зар?
Qәйдәйә нава кәму мьлэта,
Кәму щьмэта,
Wәхте зар дыбә, навәк дайиньн сәр,
Навәки оса, wәки сэрансәр
Бь дьле дебә, бь дьле баве.
Әви һэла зар
Һэла һе бе зар,

Ле иди хwэйе наве мера бу,
Наве шера бу.
Жера дьготын—Ә'гит, Қәрәман,
Жера дьготын—Ә'слан у Чәкан,
Жера дьготын-Ферьз у Шангир,
Wәки мәзын бын, нәбынә фәқир,
Ле қәрәман бын, әгит бын, әслан
У сәрбьльнд бын минани һелан.

К'өрдьстан йәк бу, нәйар гәләк бун,
К'өрдьстан йәк бу, ле дост тәнәбун,
Һөндөре wеда, пашла wеда жи,
Чаwа көрм, кө нав севада дьжин,
Бәк'ьре Ә'wan, Мип Сөwдин һәбун,
Кө мьхәнәт у ақьлсьвьк бун.
Б'ьруске чьqас щьмәта мьн хьст,
Әw нәбу йәкә фәқир, йәкә сьст,
Тәйахк'ьр, чаwа дара палуте,
Кө қөрна дьжи у жь қөрна те,
Кө чьqле тәзә бь қөрна дьдә
У тьме шаһьл, тьме тәр дьбә.

Дьбен:—сәбьркә, рокә хwәш we бе,
Ча пәй шәвера те нура сьбе.
Гәло дькара щьмәт сәбьркә,
Wәхта кө льнге дьжмын сәр сингә,
Wәхта әw мале мина гьртийә,
Ав ль бәр дькшә, ле әw һа гийә?
Мәрве нәхwәшра лазьмә дәрман,

Кө бәр чәве ши рәш нәбә әзман.
Азайе бьдә щьмәта бьндәст
У we шишандә кө әмре сәрбәст
Чь дькарә ве дьнеда бькә,
Чава кө мәрве совете дькә.
Ле к'е we бьдә әмрәки өса
Нава хәләқа щәлат у дьза.
У тәк рек һәбу—сильк дәстада
Азайе бинә вәлате хвәра.

Чьқас чу, дьжмын һақас зедә бун,
Дьһа чәвқөл бун у дьһа дәвхун.
У һәрке бәре Иран у Туран
Минани гөран
Кьрьбун дө пар К'өрдьстана де
У һәв дьхвәрьн бь қөрпа бой we,
Дьжмыне тәзә бь нете тәри
К'өрдьстан иди кьрьн чар кәри,
Мьн тьре, вәки әв дьле мьнә
Буйә чар кәри, хьлазбун төнә.
К'өрдьстан бь лау-хәнщәре хвәва,
Дьлда чар хәнщәр, чар бьринава,
Қә роке нәгот.—әз темә рае,
У тәшар нае.
Дьжмыне we кәвн—Иран у Туран
Кал бун у иди бунә бе дьран,
Минани гөре кәвтар у тәтар
Бьн дәрбед қөрпа бистийә хәдар.

Дьжмьне тэзэ... Мал у ҫаре ҫан
Пыш кэвт бэрава, пыш кэвте чийан,
Һатын, готын:—Эм херхазе ҫэнэ,
Вьрһада дост у бьре ҫэ һэнэ.
К'ордьстанеда өса доготын,
К'ордьстан чаҫа челэк дьдотын,
Ле дэрва, дэрва, һэр дэр дьнеда
Рабун у бе шэрм һа дэфе хҫэ дан,
Кө к'орд ҫаҫахын у мэрвькөжын.
Эҫана тьме өса дьбежын,
Ҫэхта ҫьмаәтэк нахҫэзэ ҫулбэ,
Нэ жи бьлурбэ
Ль сэр леве ҫан,
Нахҫэзэ бой ҫан һа бьбэ кэйҫан.

Эм нэ ҫаҫахын, нэ мэрвькөжын,
Т'эне ҫаҫахе сэр реед мэзын
Эм мәшбур кьрын хәнҫара һьлдьн,
Мьҫабьли ҫан ҫаҫаха шэркьн.
У к'орд шэр дькьн,
Ҫе һаҫас шэркьн
Та К'ордьстан жи азабэ роке,
Хьлазбэ жь ҫе гөллэ-тэйроке,
Кө кэта ньһа сэр дьбариньн,
Мьрьне тиньн,
Та роке бьбэ дэҫлэта аза
У бьбэ хҫэҫе бэхт у мьраза,
Та тэҫа эзман

Р'амусэ тэва сэр бэйрада ван,
Вана сылавкэ бона азае,
Йа кӧ тӧ щара бей шэра нае.

Бьла ви чахи бона наве мьн,
Чьлхэнщэримэ,—хун заньн, хэмьн,
Дэрһэда мьнда һа бежьн, бежьн,
Кӧ эз качахьм у мэрвькӧжьм,
Дэ, бьла бежьн.

1964

СЭРЭЦЭМ

W ө д ө

Дьло	3
Ч'эм дык'шэ	5
* * *	7
Чьма	8
Мешэда	10
Һиросима	11
Һәрке дэсте мындабэ	12
* * *	14
Бэрф	15
Сьлсьлэта мьн	17
Сьфтэ чалэп'йа, сьфтэ бек'омэк	19
Стэйр стэйрер'а хэбэрдьдэ	20
Мьлэт көлилке р'энг-р'энгинэ	21
Ньзани эв дар чьма бьр'инэ	22
Нэким	23

Дьле кале	24
Бьһар те	26
Ҡобәҫаз	27
Шәва биранине	29
Бәр дәве бәре	30
Хәбәр	32
Һәвал	33
Дәйн	37
Әз ишәв дьгәр'ым	38
Чир'ок	40
* * *	41
Баран	42
Р'о иро кәтә ши-ньвине мьн	43
Бәрф дьбарә	45
Ләве һьзкьри гөләк да қизе	46
Һьсрәт	47
Сьба бьһаре	49
Ләвке дәләл	50
* * *	51
Көр'е мьн	52
Де көр'е хвә дькөтә	53
Эвара һавине	54
Р'о дьчә ава	55
Ғәрма һавине	56
Аликида әзман р'әшә у мәлулә	57
Һәвша вәда дарәк мьн ди	58
Әз ве сьбе мал дәркәтәм	59
Бой зар'е шәһәр	60
Паиз	62

Паиз дьмьрә	64
Дәләлә мьн	65
Ойзе, тә хәрә?	66
Думәдәск һатън	67
Һавин	68
Ле дәләле	69
Мешә	70

Триолет

Нава думанеда сьбә сафи дьбә	71
Шәва паизе ширьн шәрбәтә	72
Мьн нә талашә, вәки паизә	73
Мьн тьре, вәки диса бьһарә	74
Ве шәве әвс мьвр'а чир'ок гот	75
Мьн ве эваре тәр'а гәл аниш	76
Һива зив ишәв мевана мәйә	77
Мәрьв һызанә, кә чь р'озгарә	78
Дьле бь һьсрәт	79
Ве шәва тари	80

К'өрдьстан

Әз тәрщьмәчимә	81
Дьле мьн шьрә	83
Әз һивер'а хәбәрдьдм	85

Сонете к'өрди

К'өрдьстан	87
Меркок р'абунә	88
Шәве Бәгдае	89

Гонд сэдэр'ийэ	90
Хорте бьриндар	91
Дайка эрэбр'а	92
Әзман бәр чәва бу шәва тари	93
К'ордьстан дьжи	94
Әз мина дайка бь дьле ньсрәт	95
Чьлхәнщәри	96

МИК'АЕЛЕ Р'ЭШИД
Wэдэ

Р'едатор у коректора контрол Э. У. Б'АК'ОЕВА
Ш'ьк'ьл'к'еш Л. МАНАСАР'ИАН
Р'едаторе б'эд'эw'этне АН. В. ГАСПАР'ИАН
Р'едаторе техникис ОН. С. ПАНИК'ИАН

ВФ 07831

Т'эмбэ 1076

Тираж 500

Т'эслими н'эш'ьрхане к'ьр'ьнэ 13/VI с. 1966

Бона чапк'ьр'ьнэ хат'ьэ фолк'ьр'ьне 16/IX 'с. 1966

Бэлге м'анг'ане 2,2

Бэлге н'эш'ьр'эте 3,37

К'аг'эз № 1, 70×108^{1/32}

Қим'эт 12 коп.

Н'эш'ьрхана №1, йа с'эрw'ерт'ийа с'энайа полиграфейэ с'эр'эк'эйэ
комитеа прес'ейэ д'эw'л'эте, р'эх Совета Министред Р'еспублика
Эрм'анистанейэ Советнейэ Сосиалистие.

INSTITUT KURDE DE PARIS
ENTRÉE N° 828

Exemplaire n° 02

ҚИМӘТ 12 К.